

Valeriy Zamulin

Sfârșitul unui mit

**Bătălia de tancuri de la
Prokhorovka, Kursk, iulie 1943:
Jurnal de front**

Vol. 1

traducere

Adrian Scrieciu

Introducere.....	7
-------------------------	----------

CAPITOLUL 1

Situația în sectorul Kursk în iulie 1943	12
---	-----------

CAPITOLUL II

Pregătirile defensive pe frontul Voronej în direcția sud a aliniamentului Kursk.....	31
---	-----------

CAPITOLUL 3

Armata 5 Gardă Tancuri și comandantul ei, P.A. Rotmistrov	43
--	-----------

CAPITOLUL 4

Luptele din Sectorul Frontului Voronej 05-09 IULIE 1943	105
--	------------

CAPITOLUL 1

Situația în sectorul Kursk în iulie 1943

Până la sfârșitul lunii martie 1943, campania de iarnă-pe frontul sovieto-german se sfârșise. Forțele ambelor tabere au ocupat poziții defensive și o acalmie a operațiunilor s-a așternut de-a lungul frontului. Ambele tabere au încercat să profite de acalmia de pe front pentru a-și înlocui pierderile de personal și echipamentele.

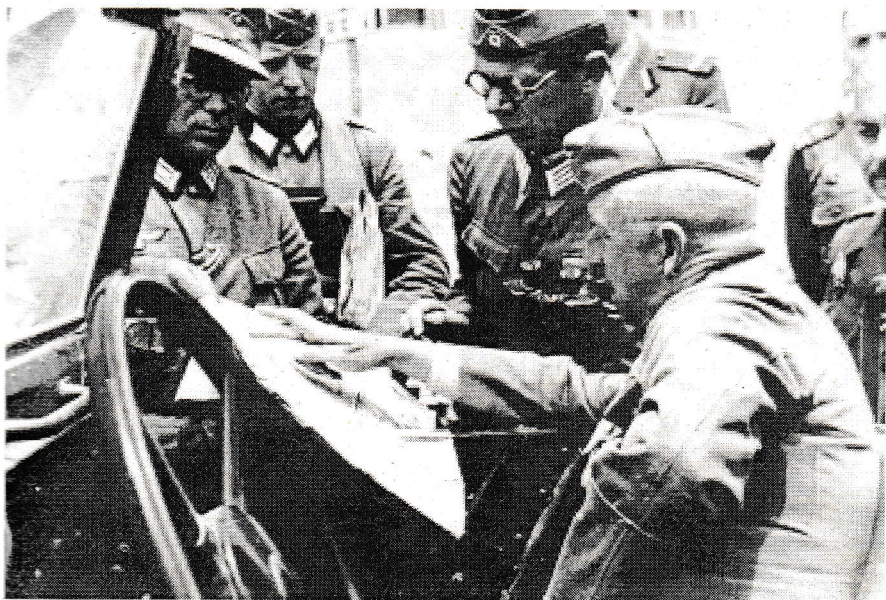
În cursul campaniei de iarnă, atacul forțelor sovietice a creat o breșă mare, în adâncime, în linia frontului german din regiunea Kursk. Configurația liniei frontului în acest sector a creat o oportunitate pentru inamic să lanseze atacuri puternice pe flanc, cu grupări mari de forțe pornite din regiunile Orel și Briansk, din nord, și Belgorod și Harkov, în sud, cu o înaintare ulterioară în spatele lor. Cu toate acestea, la începutul lunii aprilie 1943, echilibrul forțelor între cele două tabere, de-a lungul întregului front sovieto-german, a înclinat în favoarea sovieticilor, care aveau o superioritate față de adversar de 1.1 la 1 la soldați, 1.4 la 1 la tancuri, 1.7 la 1 la artilerie, și aveau, față de germani, de două ori mai mare numărul de avioane de luptă.

O astfel de superioritate militară putea fi folosită pentru a continua ofensiva pe mai multe direcții strategice. Câțiva lideri militari și comandanți au propus, pentru a preveni planurile de vară ale inamicului, o ofensivă care să distrugă forțele germane din flancuri ale intrândului Kursk. Totuși, Stavka [Cartierul General al Înaltului Comandamentul Militar], având în vedere că trupele sovietice erau epuizate, că multe formațiuni nu erau la capacitate maximă și dificultatea de a muta materialele și rezervele în timpul sezonului noroios din primăvară, a respins ofensiva. Fără îndoială, un factor

În această decizie a fost și eșecul ofensivei pentru cucerirea orașului Harkov în mai 1942, când au atacat forțele Frontului Centru și Frontul Voronej și s-a reușit pătrunderea în adâncime prin linia de front a inamicului. Aceste forțe sovietice au fost expuse la încercuire prin contraatacuri, pe flancuri, ale puternicelor formațiuni germane.

La 12 aprilie 1943, Stavka a aprobat o decizie preliminară de a-și asuma o apărare strategică pe axa Kursk. Evenimentele ulterioare de pe front au arătat că aceasta a fost decizia corectă pentru situația cu care se confrunta în primăvara anului 1943.

Înaltul Comandament german a dorit, de asemenea, să profite de situația favorabilă existentă pentru forțele sale în jurul pungii de la Kursk, pentru a începe o ofensivă majoră menită să profite de inițiativa strategică și să schimbe cursul războiului în favoarea sa. Planul pentru o ofensivă generală pe Frontul de Est în anul 1943 a parcurs un drum lung și anevoios prin forurile cele mai înalte ale puterii Reichului. De la concepțiile sale inițiale până la formula finală, cu nume de cod *Zitadelle*, operațiunea a devenit ultima operațiune strategică ofensivă a Wehrmachtului pe Frontul de Est.

Comandantul Armatei de Sud, E. von Manstein, emite ordine unui ofițer, în iulie 1943.
(RGAKFD, Arhiva de Stat a Rusiei a Documentelor de Film și Foto)

Trebuie spusă încă din februarie 1943, când a apărut problema planificării campaniei de vară a Wehrmachtului în Est, până în a doua jumătate a lunii iunie, Hitler pur și simplu nu s-a putut decide asupra planului optim pentru ofensivă. Mai exact, nu a putut să-și modereze ambițiile și să le raporteze la capacitățile Germaniei și la forțele sale armate. Primăvara anului 1943 a fost marcată de dezacorduri la Cartierul General a lui Hitler cu privire la viitorul războiului. În același timp, era evident că înfrângerea de la Stalingrad, era estompată printre liderii de top naziști, chiar și ca evaluări optimiste ale potențialului Germaniei, iar tendința de a subestima posibilitățile Uniunii Sovietice a crescut. Având în vedere aceste argumente, problema necesității ofensivei în zona Kursk a devenit fundamentală.

În conducerea politică și militară a Germaniei, s-au format două grupuri care aveau puncte de vedere diametral opuse pe această problemă. Oponenții unei ofensive la scară largă au fost în primul rând un număr de înalți generali, inclusiv generalul H. Guderian; comandantul Armatei 4 Panzer, generalul H. Hoth; și șeful de operațiuni al Forțelor Armate ale Înaltului Comandament (Oberkommando des Wehrmacht sau OKW), generalul A. Jodl. Până la sfârșitul primăverii, avea aceiași opinie și comandantul Grupului de Armate Sud, Erich von Manstein. Aceștia credeau că Wehrmachtul nu era pregătit pentru operațiuni ofensive la scară largă, inclusiv în zona pungii Kursk, împotriva unei puternice armate sovietice. În opinia lor, o astfel de ofensivă ar putea conduce la epuizarea Wehrmachtului și diminuarea puterii forțelor sale armate. În plus, Jodl a arătat pericolul ca britanicii și americanii să deschidă un al doilea front în Occident, și a considerat că nu este recomandabil să se utilizeze rezervele limitate care se aflau adunate cu mare dificultate, pentru o ofensivă. El a propus ca forțele germane de pe Frontul de Est să adopte o poziție defensivă, să ajusteze liniile acolo unde era posibil și să transfere o parte a forțelor eliberate astfel spre vest, pentru a consolida coasta franceză și mediteraneană.

În primele zile ale lunii aprilie, au început să sosească informații noi, mai ales recunoașteri aeriene, care arătau că forțele sovietice din regiunea Kursk se pregăteau de o apărare puternică în adâncime, și această muncă intensă se desfășura exact pe direcția planificatelor atacuri germane. Aceste pregătiri

au fost concepute în mod evident pentru a reduce ritmul ofensiv al armatei germane și în cele din urmă să provoace eșecul complet al ofensivei. Cu toate acestea, Hitler, la fel ca înainte, s-a bazat pe puterea de șoc a diviziilor sale de panzere, pe care le-a dotat cu noi tipuri de tancuri grele și tunuri de atac, precum și cu noi modele ale tancului Panzer IV. Planurile germane se refereau la stabilirea unei supremații împotriva forțele sovietice de apărare, în sectoarele atacate, și distrugerea lor rapidă înainte de sosirea rezervelor.

Hitler era încă sub influența experiențelor anilor 1941 și 1942, când pozițiile defensive sovietice s-au prăbușit sub loviturile concentrate ale tancurilor și infanteriei, susținute din aer de către Luftwaffe. În plus, operațiunile principalelor Grupuri de Asalt în această ofensivă erau semnificativ mai mici decât în operațiunile anterioare. În plus, aspectul politic al viitoarei operațiuni a avut o influență semnificativă asupra părerilor *Führerului*.

Pe 12 aprilie, Hitler a prezentat o hartă a planului operațiunii. De fapt, el a aprobat planul în aceeași zi. După trei zile, la 15 aprilie, planul a fost pus în mișcare prin Ordinul de operațiuni nr 6, care a stabilit obiectivele și sarcinile campaniei de vară din Est și a prezentat misiunile atât pentru Grupul de Armate Sud, cât și pentru Grupul de Armate Centru. Esența operațiunii, care a primit numele de cod „*Zitadelle*”, făcea referire la un atac concentric în direcția Kursk, din regiunea Orel în nord, și Belgorod, în sud, pentru a secționa apărarea a două fronturi sovietice - Frontul Voronej (comandat de generalul N. F. Vatutin¹) și Frontul Central (comandat de generalul

1 Nikolai Fedorovici Vatutin, general de armată (1943) s-a născut la 16 decembrie 1901 în satul Chepukhino, districtul Kursk (astăzi Belgorod), în familia unui țăran de clasă mijlocie, care a mai avut alți opt copii. Din cauza poziției sociale relativ avantajoase, Vatutin a primit o educație bună. În 1913, a terminat școala primară, apoi a învățat doi ani la o școală raională din orașul Valuika și trei ani la o școală profesională din Urazovo. Înainte de 1917 a lucrat în agricultură. El a fost mobilizat în serviciul Armatei Roșii în aprilie 1920. În perioada 1920-1921, fiind în rândurile Armatei Roșii a participat la lupta împotriva trupelor lui Makhno și a lui Ataman Belenky în zonele Lugansk, Poltava și Har'kov. A absolvit școala de infanterie de la Poltava în 1922, școala Militară Superioară din Kiev în 1924 și prestigioasa Academie Militară Frunze în 1929. A comandat o echipă, un pluton și apoi o companie. Și-a început activitatea în iunie 1929, și a servit ca aghiotant al șefului de Stat Major al Diviziei 7 Pușcași în orașul Chernigov, ca adjunct al Statului Major al Districtului militar din Caucazul de Nord (în Rostov), șeful Statului Major al Diviziei 28 Pușcași de Munte (în Ordzhonikidze) și șeful Statului Major pentru Districtul militar siberian din Novosibirsk. După absolvirea Academiei de Stat Major în iulie 1937, a fost numit adjunct al Statului Major pentru Districtul militar special al Kiev-ului, și a fost șeful de Stat Major

K.K. Rokossovski) – și pentru a înconjura aceste forțe. Cel care a întocmit acest plan a fost generalul W. Model, comandantul Armatei a 9-a germane. Operațiunea a fost planificată ca un atac simultan, proiectat pentru a obține un succes rapid și decisiv, pentru care forțele din nord și sud au primit misiunea de a face joncțiunea în a patra zi a ofensivei, la est de orașul Kursk și astfel de a închide un inel în jurul forțele sovietice. Formațiunile de asalt de pe flancul estic au avut sarcina de a crea un scut exterior cât mai repede posibil de-a lungul râurilor Korocha, Skorodnoe și Tim, având în spatele lor o linie importantă de cale ferată laterală de la Belgorod la Orel prin Kursk. Planul intenționa, de asemenea, să folosească forțele secundare ale grupurilor de asalt pentru a păzi inelul interior al intrândului de încercările de spargere, în același timp aceste unități de acoperire trebuiau să atace pentru a reduce capul de pod al inamicului. Dacă operațiunile mergeau fără probleme, planul prevedea un atac ulterior în spatele frontului de sud-vest. Iată un extras din acest document:

al Districtului Militar Special Kiev în noiembrie 1938. Între 26 iulie 1940 și 13 februarie 1941, a fost șef al Statului Major General. Între 13 februarie 1941 și 30 iunie 1941, Vatutin a fost primul șef adjunct al Statului Major General pentru probleme operaționale. La 30 iunie 1941, a devenit șef al Frontului Nord-Vest. La mijlocul lunii iulie 1942, la cererea sa personală și cu sprijinul lui A. M. Vasilevsky, el a fost numit de Stalin pentru a conduce Frontul Voronej, apoi a fost transferat pe Frontul sud-vest. Sub conducerea lui, acest front a obținut succese importante în bătălia de la Stalingrad, pentru care pe 7 Decembrie 1942, Vatutin a primit gradul de general-colonel. La 12 februarie 1943, Vatutin a devenit general al Armatei și a fost decorat cu Ordinul Suvorov, gradul I. La 28 martie 1943, el a preluat din nou conducerea Frontului Voronej. N. F. Vatutin a fost unul dintre cei mai bine pregătiți și promițători generali din cohorta de generali sovietici. Printre caracteristicile notabile ale stilului său de conducere au fost cele legate de pregătirea operațiunilor, energia și capacitatea sa de a organiza diviziile de tancuri. Generalul avea o personalitate calmă și echilibrată. După cum își amintea N. Hrușciov, Vatutin era un om foarte decent și modest. El s-a distins prin comportamentul său respectuos față de subordonații săi. Cu toate acestea, avea relații dificile cu I. V. Stalin. Acesta de mai multe ori, adesea în mod justificat, a subliniat greșelile lui Vatutin în activitatea frontului său, și și-a exprimat nemulțumirea față de metodele sale de conducere. În special, există dovezi că Stalin a criticat aspru acțiunile lui Vatutin în luptele de apărare a Kurskului, contraofensivele ulterioare precum și în operațiunea Korsun-Shevchenko, deși i-a acordat lui Nikolai Fedorovici ordinul Kutuzov, pentru rolul său în bătălia de la Kursk. Cu toate acestea, până la moartea tragică a lui Vatutin, Stalin nu i-a acordat Steaua de Aur a Eroului Uniunii Sovietice, nici nu l-a promovat la cel mai înalt nivel de comandă militară, Mareșal al Uniunii Sovietice, chiar dacă N. F. Vatutin a meritat pe deplin aceste onoruri. N. Vatutin a murit pe 15 aprilie 1944, într-un spital din Kiev, de la o rană pe care a suferit-o într-o ambuscadă a partizanilor naționaliști ucraineni în sectorul Armatei 60, la 29 februarie 1944.

Res: Am decis, de îndată ce vremea o permite, să lansez „Zitadelle”, prima ofensivă a anului. Acest atac este extrem de important. Trebuie executat rapid. Ofensiva ar trebui să ne ofere inițiativa pentru primăvara și vara acestui an. Prin urmare, toate pregătirile trebuie să se desfășoare cu o mare atenție. În direcția atacurilor principale, ar trebui utilizate cele mai bune formațiuni, cele mai bune arme, cei mai buni comandanți și o cantitate mare de muniție. Fiecare comandant și fiecare soldat trebuie să fie conștienți de semnificația decisivă a acestei ofensive. Victoria de la Kursk trebuie să fie un semnal pentru întreaga lume. Ordon:

1. Grupul de Armate Sud pornește cu armata pregătită de pe linia Belgorod-Tomarovka, trece prin linia Prilepy-Oboian „și face joncțiunea cu Grupul de Armate Centru la est de Kursk. Trebuie să acopere atacul din est, linia Nezhegol - sectorul Korocha - Skorodnoe – Tim trebuie atinsă cât mai repede cu putință, fără a amenința concentrarea forțelor privind efortul principal în direcția Prilepy-Oboian”. Forțele vor fi angajate pentru a proteja atacul în vest; ulterior vor fi folosite pentru a ataca în pungă.

2. Grupul de Armate Centru lansează un atac concentrat de pe linia Trosna-nord din Maloarkhangelsk, cu efortul principal pe flancul estic, trece prin linia Fatezh-Vereitinovo și stabilește contactul cu Grupul de Armate Sud, la est de Kursk ... Linia Tim - est de Shchigry - Sectorul Sosna trebuie atinsă cât mai curând posibil. Pentru a proteja atacul din est, cu toate acestea, concentrarea forțelor asupra efortului principal nu trebuie să fie perturbată. Forțele secundare vor fi angajate să acopere [atacul] în vest.

La începutul atacului, Grupul de Armate Centru operează în zona de vest a râului Trosna până la granița cu Grupul de Armate Sud, și trebuie să fixeze inamicul cu atacuri locale formate din grupuri de atac concentrate special și din atacuri rapide în nou formată pungă. Continuă recunoașterea din aer, pentru a se asigura că inamicul nu se retrage neobservat. Dacă se întâmplă acest lucru, trebuie să existe un atac imediat de-a lungul întregului front.²

Dintre cele douăsprezece Armate germane și cinci Grupuri operaționale prezente pe frontul din Est în primăvara anului 1943, planul propunea să se angajeze 3 Armate (Armata 4 Panzer, Armata a 2-a și Armata a 9-a) și

2 I. V. Porod'ko (ed.), *Kurskaia bitva* [Bătălia de la Kursk], (Moscova: Nauka, 1970), 520-521.